

29. september 2021

Høring over udkast til bekendtgørelse om Danmarks første havplan

Rådet for Grøn Omstilling (RGO) vil gerne takke for lejligheden til at indgive høringssvar på havplanen. Det er glædeligt, at der nu foreligger en plan for anvendelse af det danske havområde, som fremadrettet kan finde en række anvendelsesmuligheder.

Vi vil dog også forholde os kritiske til en række punkter, som vi mener, bør forbedres.

Generelt beklager vi den skarpe grænse mellem land og hav, og dermed kommunernes manglende deltagelse i plankompetencen i kystvandene. Idet kommunerne er ansvarlige for planlægningen i henhold til Vandrammedirektivet, og den tætte sammenhæng med forureningen af kystvandene, synes en større fælles plankompetence eller som minimum en større systematisk inddragelse i planprocessen at være relevant.

I det følgende vil vi kommentere på zoneudlægget til akvakultur, udpegning af beskyttede naturområder samt udmøntrning af den økosystembaserede tilgang.

Akvakultur

I miljøvurderingen af havplanen fremgår det, at den samlede årlige tilførsel af kvælstof til havet er ca. 55.000 tons – seneste NOVANA rapport (2019) angiver et gennemsnitsniveau for den normaliserede kvælstofflørsel til havet på 57.000 tons N/år for perioden 2014-2018. For at opfylde Vandrammedirektivet skal tilførslen reduceres til 36.600 ton per år, og lige meget hvilken nuværende tilførsel man udgår fra, er det et meget stort reduktionskrav, som hverken havplanen eller miljøvurderingen forholder sig til.

Rådet for Grøn Omstilling anser det som en mangel, at havplanen ikke forholder sig aktivt til en af de største presfaktorer på det danske havmiljø; næringsstofflørslen fra land (især landbrug), men i stedet skubber bolden hen på Vandrammedirektivet, hvor Danmark umiddelbart ikke står til at nå målopfyldelsen om god økologisk tilstand i de danske havområder i 2027.

På den baggrund anser Rådet for Grøn Omstilling det for problematisk, at der er udlagt områder til havbrug. Disse indebærer en uacceptabelt stor forurening, idet medicin og fiskenes afføring spredes uhæmmet i recipienten. Ovenikøbet udlægges havbrug i områder der allerede er hårdt presset af næringsstoffudledninger, hvor denne aktivitet vil være ekstra skadelig. Vi støtter ikke åbne havbrug, hvor der fodres og anvendes medicin, og vi anbefaler på det kraftigste at tilladelser om etablering af havbrug undgås i områder, hvor

aktiviteten vil medføre en negativ eller modvirke en positiv udvikling i den økologiske tilstand.

Rådet for Grøn Omstilling mener at linemuslingeopdræt i de indre farvande kan have en positiv effekt på vandmiljøet ved at fjerne næringsstoffer ved høst af muslingerne samt erstatte nuværende muslingeskrob, der kan ødelægge havbunden. Men det kan lokalt have en negativ effekt, hvis det foregår på steder med dårlige strømforhold.

Linemuslingeopdræt skal desuden ikke ses som et virkemiddel, der skal erstatte reduktioner af næringsstofudledninger fra land. Det er vigtigt at prioritere en ressourceeffektiv anvendelse og recirkulering af næringsstoffer på land, frem for at rense vandmiljøet vha. muslinger efter skaden er sket.

Udpegnings af beskyttede områder

Rådet for Grøn Omstilling er glade for at udpegnings af beskyttede havområder øges fra 19 % til 30 % af Danmarks havareal i tråd med EU's målsætning for beskyttede havområder. Det er dog bekymrende, at store dele af de beskyttede områder udgøres af fuglebeskyttelsesområder, som vi ikke mener lever op til det ambitionsniveau der bør være for beskyttede havområder. Fuglebeskyttelse garanterer ikke beskyttelse af marin biodiversitet eller naturen på den danske havbund. De 30 % beskyttede havområder bør altså udgøres af reelt beskyttede havområder, hvor fuglebeskyttelsesområder kan være et yderligere bidrag.

Samtidig øges andelen af strengt beskyttede havområder fra 0,03 % til 4,1 %. Det er tydeligvis en markant forbedring, men vi anbefaler at øge andelen af strengt beskyttede havområder til mindst 10 %, som er EU-målet.

Samtidig vil vi gerne understrege, at udpegnings af beskyttede områder ikke kun skal have effekt på et digitalt kort, men også ude i havmiljøet.

Kun 4,8 % af Danmarks samlede havareal er beskyttet i henhold til fastsatte kriterier fra den internationale naturbeskyttelsesorganisation IUCN ud af de 18-19 % der anses for beskyttede områder af de danske myndigheder. Rådet for Grøn Omstilling anbefaler, at der arbejdes målrettet for at beskyttede områder i Danmark lever op til internationale standarder for beskyttede og strengt beskyttede havområder herunder særligt forbud mod bundtrawl, der har omfattende negativ effekt på biodiversiteten i havet.

Udover den direkte skade trawl påfører havbunden og biodiversiteten, er det et problem ift. den bundvending der sker med frigivelse af ophobede kemikalier og plast til følge. Ifølge Europa-Kommissionen ender der hvert år imellem 150.000 og 500.000 ton plastik i EU's have¹.

---

¹ European Commission's Communication on a European Strategy for Plastics in a Circular Economy, 2018.
<https://www.euoparc.org/wp-content/uploads/2018/01/Eu-plastics-strategy-brochure.pdf>

Langt størstedelen af denne mængde ophobes da plasten ikke, eller kun meget langsomt, nedbrydes. Dette udfordres yderligere af, at den nedbrydning der sker primært er makroplastik, der nedbrydes til mikroplastik. Over 80 % af den mængde plastik der hvert år ender i havmiljøet, kommer fra landbaserede kilder. Af den tilførte mængde ender 94 % på havbunden. Man mener, at der i gennemsnit er ca. 70 kg plastik på hver km² havbund². Når denne plastmængde igen hvirvles op i vandsøjlen, vil dyr kunne forveksle det med fødeemner og på den måde lide skade. Ligeledes vil kemikalier i højere grad blive udvasket fra plasten og mere vil blive nedbrudt til mikroplast.

Det fremgår ikke tydeligt hvilken status forslaget til nye havstrategiområder har i havplanen og i høringen af denne. På side 47 angives det at ' Forslag til de nye havstrategiområder indgår som en del af forslaget til havplan og de endelige havstrategiområder vil indgå i den endelige havplan. Derudover indgår det nordlige Øresund som et beskyttet havstrategiområde i forslag til havplan'. Dog anføres det på side 53 at ' udpegnings af natur- og miljøbeskyttelsesområder og deres juridisk bindende afgrænsning følger af natur- og miljøbeskyttelseslovgivningen og ikke af havplanen. De udpegede områder efter natur- og miljøbeskyttelseslovgivningen, herunder områder der overlapper med land, kan i havplanen vises som servicelag'. Det bør tydeliggøres under hvilken lovgivning de nye havstrategiområder besluttes.

Det fremgår af havplanen at reserverede områder kan, men ikke nødvendigvis skal anvendes til det formål, de er reserveret til. Om området anvendes til dette afhænger af, om der er en interesse, samt at der kan indhentes de nødvendige godkendelser, herunder miljøgodkendelser. Da havplanen i vidt omfang har reserveret store områder til potentielle fremtidige erhvervsinteresser, mener vi, at man tilsvarende bør reservere områder til potentielle, fremtidige naturinteresser. Denne udpegnings bør tage hensyn til, hvad der fremadrettet kunne give størst naturmæssig værdi, fx at områderne repræsenterer både stor diversitet i naturtyper samt muliggør store sammenhængende havnaturområder. Arealreservationerne skal også indeholde områder der potentielt kunne bibringe en udvikling af større arealer med tangskove og ålegræsområder, mhp. biodiversitet, næringsstoff tilbageholdelse, kystbeskyttelse og ikke mindst kulstoflagring. Arealreservationen skal naturligvis ske på baggrund af en faglig begrundelse og bred interessentinddragelse.

Økosystembaseret tilgang

Ifølge direktivet om rammerne for maritim fysisk planlægning skal havplanen udarbejdes efter en økosystembaseret tilgang. Det fremgår af miljøvurderingen, at den økosystembaserede tilgang har bestået af udarbejdelsen af miljøvurderingen samt inddragelse af miljømyndighederne. Rådet for Grøn Omstilling vurderer, at der ikke er

---

² <https://www.eunomia.co.uk/reports-tools/plastics-in-the-marine-environment/>

redegjort tilstrækkeligt for, at udarbejdelsen af havplanen har fulgt en økosystembaseret tilgang i en grad, som harmonerer med intentionen i direktivet. Vi identificerer særligt

- en manglende inddragelse af effekten af presfaktorer fra land på det samlede pres på havets økosystemer
- en utilstrækkelig inddragelse af de kumulative effekter af de samlede presfaktorer fra hav og land på havets økosystemer
- en utilstrækkelig anvendelse af forsigtighedsprincippet, bl.a. ved at tillade fiskeri – især med brug af bundtrawl – i hele det danske havområde

Rådet for Grøn Omstilling anbefaler en langt mere ambitiøs udmøntning af den økosystembaserede tilgang i fremtidige ændringer i og opdateringer af havplanen.

Med venlig hilsen

Annika Lund Gade – kontakt annika@rgo.dk

Pia Frederiksen

Christian Ege

Lone Mikkelsen

Rådet for Grøn Omstilling, Kompagnistræde 22, 1208 København K.

info@rgo.dk

33 15 09 77